

**Overdenking op Zondag 20 november 2016 om 11.00 uur te Commugny In de Eredienst tot Bevestiging als predikant van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) van drs Frans Bouwen en zijn intrede bij de Nederlandse protestantse Gemeente rond het Meer van Genève (NPG)**

door Ds Carel ter Linden, emeritus predikant van de Kloosterkerk te 's-Gravenhage

*Lezingen Ezechiël 34 : 6 , 15; Joh 10 : 10,11,14,16*

*Overdenking voorafgaande aan de bevestiging*

Er bestaat een oude, nog stomme film van Charlie Chaplin, The Pilgrim. Daarin speelt hij een boef, die op een zondagochtend uit de gevangenis weet te ontsnappen, en hij rent wat hij kan door de stad, tot zijn oog valt op een vijver met daarnaast een hoopje kleren, dat duidelijk toebehoort aan iemand die daar aan het zwemmen is. Hij bedenkt zich geen moment, ontdoet zich van zijn gestreepte bajespak, en trekt snel die vreemde kleren aan. Hij rent verder in wat een keurig zwart pak blijkt te zijn, en hij neemt bij het station de eerste de beste trein om bij het eerstvolgende station weer uit te stappen. Hij valt dan in de handen van een kerkenraad, die begrijpt dat dit de dominee moet zijn, die die ochtend zou komen preken. Hij wordt hartelijk ontvangen, en dan moet hij wel mee, er is geen ontkomen aan. Hij wordt de kerk binnen geleid, het orgel speelt al. Even later staat hij op de kansel en ziet een gemeente voor zich die daar in gespannen afwachting klaar zit. Ja, en wat moet je dan?

Dan schiet hem gelukkig op tijd een verhaal te binnen, het verhaal van David en Goliath. En hij speelt het de gemeente voor. Beurtelings is hij die ontzagwekkende Filistijnse reus, met zijn enorme pantser en een vervaarlijke lans, waarmee hij de slagorden van Israël danig imponeert, en even later is hij de kleine David, die die reus tegemoet gaat, met geen ander wapen in zijn hand, dan een herdersslinger met daarin, zoals een kinderliedje zegt, 'een steentje zo klein als het menselijk geloof'. En de gemeente leeft intens mee, zij krimpt ineen bij het zien van die kolossale kampvechter, en zij ademt weer op als ze de moed ziet van de jonge David die op die reus afgaat en wacht in spanning wat er gebeuren gaat...

Nu komt de man die vanmorgen uw dominee wordt wel niet uit de gevangenis, al weet hij alles van het vluchteling zijn, maar ook hij kwam met de trein hierheen, en verwisselde van kleren, en wordt bekleed met een hem nog onbekend ambt. En zo meteen moet hij de kansel op, ja, en wat moet je dan? En nu begrijpt u waarom dat verhaal van Charlie Chaplin mij zo dierbaar is: je hebt als dominee niets anders tot je beschikking dan een verhaal. Je hoeft niet meer te doen dan dat verhaal te vertellen en uit te beelden. Je hoeft je eigen verhaal niet te vertellen, bij voorkeur niet. Wel zijn het vreemde verhalen, waarmee een dominee komt, uit een oud boek, vanuit een andere cultuur, van een volk dat iets gezién heeft, iets dat heel hun denken heeft veranderd en zelfs dat van een groot deel van de wereld. Wat zij zagen was dat achter die grillige natuurgoden van zon en maan en regen en donder nog een hógere werkelijkheid schuil moest gaan, aan wie die hemel-lichamen slechts hebben te gehoorzamen. En daarmee ontstond een directe, persoonlijke verhouding van dit volk tot deze nieuwe God. Zij gingen hun bestaan ervaren als een roeping van Godswege om deze aarde en alle leven te dienen en te behoeden. En gaandeweg leren zij deze God kennen als een God van trouw en barmhartigheid en zorg, met name om de mens in nood, en zij beseffen dat zij deze God moeten zien te volgen, om zo het ware leven te ontdekken. En van dat leerproces, die

zoektocht van vallen en weer opstaan, heeft dit volk de verhalen bewaard en aan hun kinderen doorgegeven, opdat zij ervan zouden leren en er op hun beurt door zouden worden bemoedigd. En om ze weer door te geven aan hún kinderen.

Geloofsverhalen zijn het van het oude Israëel, verhalen over Abraham en Mozes en Jezus. En met die verhalen komt uw nieuwe predikant naar u toe. En wat ze zo boeiend maakt: die verhalen blijken van alle tijden, wij komen er zelf in voor. Wás het bijvoorbeeld maar verleden tijd, die moord van Kaïn op zijn broer Abel... Zijn naam luidt eigenlijk 'Hèvel', een klank zo teer als haar betekenis: *zuchtje wind, nietig*... Was het maar verleden tijd, dat verhaal. Maar de nietigen, de geringen in de wereld delven nog voortdurend het onderspit. De bijbel is een mensenspiegel. Dat maakt die verhalen ook zo spannend. Dat is toch ook het eerste wat wij doen als we een groepsfoto in handen krijgen van iets waar we bij waren? Even kijken waar ik sta. De theoloog Joop Eykman zei ooit over de verhalen van de bijbel (waarbij de één in het verkeerde bed stapt en een ander zijn broer bedriegt en ga zo maar door): 'Dáár héb je me weer...!'

Welnu, met die verhalen komt uw nieuwe predikant naar u toe. Met dat aspect van zijn werk, daar begint het mee. Het domineesambt wordt wel dat van 'herder en leraar' genoemd. Dat 'leraarschap', gemeente, het onder leiding van uw voorganger werkelijk leren verstaan van de bijbelse verhalen met hun diepe wijsheid, door de zondagse prediking en de huiskamerkringen, daar begint alles mee.

Maar een dominee is ook 'herder', of met een moderner woord, ook al is het latijn: pastor. Wij komen, zoals eerder gezegd, in die oude verhalen onszelf tegen, en dat kan iets bij ons losmaken dat ons diep raakt, en dat ons niet loslaat. Bovendien komen we in ons leven soms voor reus-achtige problemen te staan, en wij weten niet waar we de steentjes vandaan moeten halen om die te lijf te gaan. Dan kan het goed zijn om een keer de moed te vatten en met een vertrouwd iemand, buiten onze directe omgeving, hierover te praten.

In de psalmen gebruikt de dichter graag dat beeld van de herder om de diepe betrokkenheid van God bij de mensen aan te geven. Ook de profeet Ezechiël, die met een groot deel van zijn volk, zo'n zes eeuwen voor de jaartelling, in ballingschap naar Babel werd weggevoerd, gebruikt dat beeld. 'Mijn schapen', zo hoort hij een wanhopige God roepen, 'mijn schapen dwalen rond op alle bergen, over de gehele aarde raken zij verstrooid, en er is niemand die naar ze vraagt, of naar ze zoekt, ze raken verstrooid omdat er geen herder is... ' En dan ten einde raad zegt God: 'Ik zal zelf naar hen omzien, zoals een herder naar zijn kudde omziet. Dan zal ik één herder over hen aanstellen, die hen weiden zal..' En, gemeente, dan begrijpt u ook hoe, zes eeuwen later, de volgelingen van Jezus van Nazareth in hem die door God beloofde herder zijn gaan zien. 'Ik ben die goede herder', zou Jezus gezegd hebben. 'De goede herder zet zijn leven in voor de schapen'.

Er wordt verondersteld dat deze woorden niet afkomstig zijn van Jezus zelf, maar van zijn volgelingen, die hem van nabij hebben meegemaakt, en na zijn dood tot het besef kwamen: hij was voor ons die herder, waar Ezechiël van sprak, hij was voor ons die goede herder, die God op het oog had. En zo wordt in het ene na het andere verhaal ons overgeleverd, hoe Jezus als een ware herder met zijn volk omging, hoe hij zich het lot van werkelijk allen aantrok, met name dat van de Hèvels, de geringen van zijn volk. Hoe hij desnoods negenennegentig schapen achterliet om één weggelopen schaap te zoeken. Hoe hij zich bekommerde om de vanwege hun ziekte door iedereen gemeden melaatsen evengoed al om de van corruptie verdachte tollenaar. Hij meed zelfs de Romeinse bezetter niet en genas de zoon van een

officier. ‘Er zijn ook’, zei hij bijna verontschuldigend, ‘schapen die niet van mijn stal zijn...’ Hij zonderde niemand uit en vroeg anderen datzelfde te doen.

Dat moet er in Jezus’ dagen zijn gebeurd: dat mensen in zijn woorden de stem van God hebben herkend. Er zijn in ons leven vele stemmen, en die willen allemaal iets van ons.. Als er dan maar ergens een plek is waar wij ons diepste zelf kunnen terugvinden. Waar wij tussen alle stemmen die allemaal een beroep op ons doen en ons soms als wolven kunnen verscheuren, de stem van de herder herkennen. Zodat een mens weet of hij te maken heeft met de eigenaar van de kudde, of met een vreemde, ‘Een vreemde volgen’, noemde Jezus dat met een treffend beeld. En ach, er zijn er hier vanochtend misschien die daar duur voor hebben betaald, voor dat ‘een vreemde volgen’...

Nog één zinnetje uit die ons overgeleverde woorden van Jezus, wil ik er uitlichten. Dat is waar Jezus zegt: ‘De goede herder roept de schapen bij hun náám. Ik ken de mijne, en de mijne kennen mij.’

Een mens, gemeente, wil graag gekend worden. En zo érgens, dan wil een mens het hier, in het huis van God. Hij wil zich gekend voelen in de prediking. En hij wil zich herkend voelen in de gebeden. Dat is zo’n ongehoord teer en diep gebeuren: mensen gaan op de vleugels van jouw woorden mee de diepte in, tot aan de bodem van hun ziel, waar onze diepste vreugde heerst, maar ook onze diepste angst en onzekerheid en twijfel aan onszelf en aan de zin van ons bestaan. Waar alles zit wat wij mogelijk verdrongen hebben, en kom er alsjeblieft niet aan. Als dan iemand dat dan maar heeft herkend en dat heel eerbiedig en be-hoed-zaam, in de preek, in de gebeden, in een persoonlijk gesprek, verwoordt... En ons zo dichterbij onszelf brengt, en daarmee dichterbij God. Hoe goed kan dat zijn. Een pastor kan geen oplossing brengen voor de vragen, de pijn van een ander. Maar die pijn zoveel men kan verstaan en zover men kan delen, dat kan werkelijk soms bevrijding en genezing brengen. En moge het uw nieuwe voorganger en u gegeven zijn, dat het zó zal zijn.

Het ambt dat Frans hier vandaag op zich neemt, vertrouw ik hem zo van harte toe. Helemaal voor het eerst dat hij dit werk begint, is het niet. Ik heb van nabij meegemaakt met hoeveel fantasie en warmte hij naast mij in de Kloosterkerk de functie vervulde van vicaris voor het jeugdwerk, in de omgang met hen die leiding gaven aan de kinderdiensten, in de omgang met de jong-volwassenen, en zeker ook met de teeners van de gemeente: die nam hij een keer mee naar Genève, waarbij dr Visser ’t Hooft hen persoonlijk thuis ontving, iets wat zij nooit meer zouden vergeten. Zoals hij ze ook een keer twee weken meenam naar Israël, waar wij – ik was erbij – ontmoetingen hadden met zowel Joden als met Palestijnen, christenen en moslims.

Mensen bijeenbrengen, dat was wat Frans daarna zou blijven doen, met name toen hij, na een aantal jaren bij het vluchtelingenwerk betrokken te zijn geweest, hij in Den Haag een permanent Overlegorgaan tot stand bracht op het gebied van migratie, dat conferenties organiseert voor mensen die allen vanuit verschillende functies met dit wereld-omvattende probleem te maken hebben. Mensen uit Europa en Amerika en Azië die elkaar nooit eerder ontmoet hadden. En dat bewust buiten de officiële kanalen om, zodat de deelnemers zich vrijer voelen om te spreken. En je was verbaasd wie Frans daarbij met een heilige brutaliteit rond de tafel kreeg. Ooit maakte ik daar een cabaretliedje op, met daarin de zin: ‘Straks komt het er nog van, dan drinkt ie Koffi met Annan...’ En ja hoor, dan stapte een keer tot stomme verbazing van het Ministerie van Buitenlandse Zaken Kofi Annan voor een door Frans georganiseerde conferentie het Vredespaleis binnen.

En als ik hem dan vroeg: hoe speel je dat toch klaar? Dan zei hij: ik doe nooit anders dan ik als vicaris bij jou deed: mensen aanspreken op hun verantwoordelijkheid en zorgen dat ze luisteren naar elkaar buiten hun officiële functies om. Het is dus niet helemaal waar, Frans, dat je nu na jaren eindelijk dominee wordt. Je bent het in wezen altijd geweest, in de voetsporen van je vader, die zich zo verheugd zou hebben als hij dit nog had mogen beleven. Frans, ieder die jou kent, van wie een groot aantal vandaag uit ons land hierheen is gekomen om dit niet te missen, gunt het je zo van harte dat deze kans je toevalt om nog eens voluit herder en leraar van een gemeente te zijn. En wat bijzonder dat het nu juist déze gemeente is geworden, in deze voor jou zo vertrouwde omgeving, waar je zelf met Karin en haar beide dochters – liever zeg ik: jullie dochters – zulke intens gelukkige jaren hebt gehad.

Frans, het ga je – en u gemeente, het ga u - goed!

\*\*\*\*\*

### **Bevestiging tot predikant, voorganger Ds Ter Linden**

Voor wij overgaan tot de bevestiging van Frans Bouwen tot predikant van de Protestantse Kerk in Nederland, lees ik voor de kerkelijke verantwoording van het ambt van predikant.

Onze God, die deze wereld geschapen heeft en haar draagt en leidt, roept uit alle volken een gemeente tot zich om Hem te aanbidden en in woord en daad te getuigen van zijn koninkrijk, zijn rijk van gerechtigheid en vrede dat bestemd is deze aarde te vervullen.

Om de gemeente toe te rusten tot deze dienst in de wereld worden sommigen gevraagd een bijzondere functie op zich te nemen. Zo kent de gemeente de ambten van ouderling, diaken en predikant. Het ambt van deze laatste is de gemeente voor te gaan en te begeleiden in haar taak van aanbedding, getuigenis en dienst. De predikant zal, samen met de andere ambtsdragers, de gemeente, zowel de jongeren als de ouderen, door onderricht en gesprek helpen het spreken van God te verstaan en met hen zoeken naar Gods weg met de mensen in deze tijd, zowel in de wereld als geheel, als in de bijzondere situatie waarin de gemeente die hij dient leeft en werkt.

Hij zal, samen met de andere ambtsdragers, de gemeente helpen haar apostolaire, diaconale en pastorale taak in haar omgeving te vervullen, door haar te begeleiden in haar dienst aan de medemens, in gesprekken met christenen en niet-christenen, met hen voor wie het evangelie onverstaaanbaar is geworden, met mensen die lichamelijk of geestelijk in nood verkeren. De gemeente, wier leden dragers zijn van het ambt van alle gelovigen en die in haar taak door de bijzondere ambten wordt ondersteund, is geroepen het instrument te zijn van Gods vrede brengend werk in de wereld. Háár ambt, het ambt der gelovigen – is het beslissende. Van haar wordt verwacht, dat zij eensgeestes met Christus en in onderlinge gemeenschap en liefde haar dienst in de wereld zal vervullen.

Frans, ik nodig je uit om op te staan, en mij te antwoorden op de volgende vragen:.

Frans Bouwen,

Beloofst u, in hechte samenwerking met uw medeambtsdragers van deze gemeente een toegewijd pastor en voorganger van deze gemeente te zijn,

- door met eerbied voor het Woord van God te vertellen van het heil en het te vieren;

- zorgvuldig te luisteren naar wat mensen over hun geloof en leven u toevertrouwen;
- en getrouw te zijn aan de kerk in wier dienst u staat?

Wat is daarop uw antwoord...?

Frans Bouwen : JA

Dan verzoek ik nu de in deze kerk aanwezige predikanten om, met mij, met het uitspreken van een woord uit de bijbel, Frans een zegen te geven over het ambt waartoe hij vanaf vandaag geroepen is.

### **Bevestiging en handoplegging**



### **Aanvaarding door de gemeente**

*Voorganger:*

Gemeente, ik verzoek nu u allen om op te staan en aan de leden van deze gemeente, de Nederlandse Protestantse Gemeente rond het Meer van Genève, om antwoord te geven op de volgende vraag:

Gemeente, wilt u Frans Bouwen in uw midden als uw voorganger ontvangen en aanvaarden, om met hem te zoeken naar een gelovig denken en leven in deze wereld, in de geest van het Evangelie van Jezus Christus, en hem daarbij hooghouden in zijn ambt?

**Gemeente: Ja**